

nu pot fi acceptate la plată”, ne-a explicat Luminița Mihailov, director general ADR Sud-Est. Deși legea cu privire la condițiile acordării acestui avans nu s-a schimbat recent, fiind în vigoare încă din 2003, formularea din lege a creat confuzia.

Legea care limitează avansul și îl condiționează prin garanție se referă la “contractele de achiziții din fonduri publice”. Prin urmare, înaintea instrucțiunii MIPE, nu era clar nici pentru finanțator nici pentru beneficiar dacă legea vizează și proiectele din fonduri europene. Astfel a fost posibil ca unele ADR-uri să accepte la plată, în trecut, avansuri din fonduri europene chiar și de 70 % sau mai mult, ne-a explicat doamna Mihailov.

Schimbarea a fost determinată de concluziile unui audit realizat de Autoritatea de Audit, care a semnalat riscuri majore asociate acordării de avansuri consistente fără garanții, inclusiv situații în care prestatorii ar putea încasa sumele și abandona lucrările.

Practica aliniază fondurile europene cu regulile aplicate în sectorul bancar și în alte programe, precum cele gestionate de AFIR, unde acordarea avansurilor este condiționată de garanții bancare.

Instrucțiunea are caracter orizontal și nu face distincție între sursa fondurilor în cadrul proiectelor finanțate.

În lipsa posibilității de a modifica unilateral condițiile contractuale, unele firme de construcții au ajuns să solicite rezilierea contractelor, invocând imposibilitatea obiectivă de a executa lucrările fără avansul prevăzut inițial.

Constructorul nu poate fi obligat să execute lucrările în noile condiții

În primul rând, ne explică directorul general al ADR Sud-Est, executarea contractelor nu poate fi imputată constructorilor, întrucât reglementarea a intervenit ulterior semnării contractelor, indiferent de voința părților:



“Nu este vinovat nici beneficiarul, nici executorul. Sunt reglementări care au apărut ulterior și care trebuie respectate”.

O primă responsabilitate revine beneficiarului de fonduri europene, care știe că nu mai poate onora condițiile contractuale anterior stabilite. Beneficiarul trebuie să informeze corect prestatorii aflați în astfel de situații și să semneze un act adițional la contractul de lucrări. Actul adițional ar stabili că beneficiarul asigură doar un avans de 30 %, și doar după ce constructorul depune garanția.

Însă, constructorul nu poate fi obligat să

execute lucrările în noile condiții, întrucât nu sunt respectate clauzele contractuale.

În cazul în care executorul nu mai poate susține lucrarea în noile condiții, soluția rezonabilă este rezilierea contractului cu acordul părților, fără penalități.

Odată cu rezilierea, toate garanțiile constituite – fie garanția de participare, fie garanția de bună execuție – trebuie returnate integral, întrucât acestea își pierd obiectul.

Nu poate fi reținută nicio sumă, inclusiv garanția aferentă avansului, dacă acesta nu a fost acordat, apreciază doamna Mihailov.

Riscul rezilierii: Noi lungi proceduri de achiziții pe final de exercițiu financiar

În cazul rezilierii, beneficiarii trebuie să inițieze o nouă procedură de achiziție, adaptată noilor reguli privind avansul, și să solicite, acolo unde este necesar, prelungirea perioadei de implementare a proiectului. Un aspect esențial subliniat de doamna Mihailov este legat de calendarul programelor europene: noile contracte de achiziție trebuie semnate cel târziu până la finalul anului 2027, acesta fiind termenul-limită pentru angajarea fondurilor. Ulterior, proiectele mai pot fi implementate până în 2029, iar cheltuielile raportate până în 2030.

“Important este ca beneficiarii să acționeze rapid. O procedură de achiziție durează, iar întârzierea deciziilor poate pune în pericol întregul proiect”, avertizează directorul ADR SE. Pentru viitor, regula este clară: niciun avans mai mare de 30 % nu mai poate fi acordat în cadrul proiectelor finanțate din fonduri europene, iar acest avans este condiționat obligatoriu de o garanție bancară distinctă de garanția de bună execuție.

Atât beneficiarii, cât și constructorii trebuie să își calibreze ofertele și contractele în funcție de acest nou cadru, pentru a evita blocaje contractuale și riscuri financiare majore.

ADR Nord-Vest

Limitarea avansului este o noutate doar pentru contractele cu beneficiarii privați

Plafonarea avansului la 30 % reprezintă o noutate doar pentru proiectele firmelor private. Pentru primării sau instituții de stat, această limită a existat mereu și a fost respectată conform legii, după cum ne-a transmis Marcel Boloș, directorul general al ADR Nord-Vest. Așadar în cazul beneficiarilor publici,

avansurile acceptate la plată au respectat mereu procentul de 30 % prevăzut în contractele de achiziție, încheiate conform prevederilor din cadrul HG nr. 264/ 2003 privind stabilirea acțiunilor și categoriilor de cheltuieli, criteriilor, procedurilor și limitelor pentru efectuarea de plăți în avans din fonduri publice.

Pentru proiectele companiilor private, în absența unor prevederi exprese în legislație, beneficiarilor privați le-au fost acordate avansuri care depășeau acest plafon, conform clauzelor din contractele de achiziție încheiate cu furnizorii de bunuri/servicii, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

Aproximativ jumătate din contractele cu beneficiarii privați prevăd avansuri mai mari de 30 %

Proiectele sunt încă în desfășurare, iar documentele justificative și contractele de achiziție nu au fost transmise către ADR Nord-Vest decât de o mică parte a beneficiarilor.

Astfel, agenția nu are o cifră exactă a contractelor afectate de aplicabilitatea măsurii, dar domnul Boloș estimează că jumătate din contractele semnate de firmele private prevăd avansuri mai mari de 30 %.

Antreprenorii sunt nevoiți să achite, de regulă, avansuri peste acest plafon în cazul achiziției unor utilaje scumpe furnizate direct de la producătorii din străinătate sau atunci când utilajele/ aparatele trebuie făcute “la comandă” și sunt personalizate special pentru a corespunde particularităților liniei de producție și nevoilor beneficiarului.

Riscul de reziliere este redus, fiind vorba în mare parte de achiziții de utilaje

Pentru proiectele beneficiarilor publici, primării sau instituții de stat, avansurile respectă procentul de 30 %, de aceea pentru aceste investiții nu există niciun motiv care să conducă la rezilierea contractului pentru execuția lucrărilor din cauza plafonării avansurilor, a subliniat directorul general al ADR Nord-Vest.

Pentru companiile private, în cele mai multe cazuri, avansurile mari sunt prevăzute în contractele semnate pentru cumpărarea de utilaje, nu neapărat pentru construcții.

Chiar dacă firmele vor resimți un efort financiar mai mare la început, pentru a suporta diferența peste pragul de 30 %, au siguranța decontării banilor din fonduri europene, imediat ce utilajele vor fi livrate, conform bugetului din cadrul contractului de finanțare semnat. De aceea, riscul rezilierii contractelor de achiziție încheiate de beneficiarii privați este minimal, potrivit directorului general ADR Nord-Vest.

Rezilierea de comun acord a contractului de lucrări încheiat între beneficiar și executant reprezintă o situație intervenită la nivelul contractului de achiziție publică și nu produce, în mod automat, efecte asupra contractului de finanțare încheiat cu Autoritatea de Management pentru obținerea fondurilor europene necesare investiției.

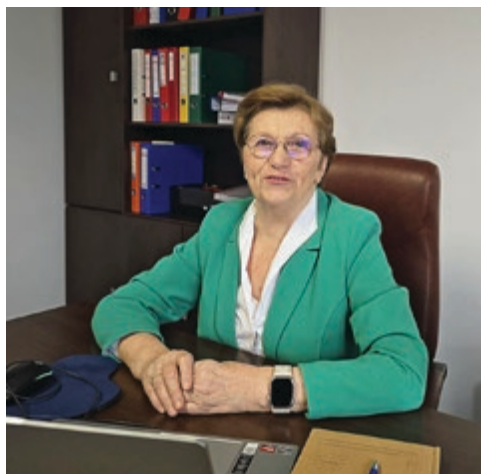
Dacă se reziliază contractul pentru execuția lucrărilor sau livrarea de echipamente, beneficiarul are în continuare posibilitatea de a relua procedura de achiziție în baza contractului de finanțare și poate semna un nou contract cu un furnizor/executant alături de care să atingă obiectivul proiectului și să îndeplinească toate obligațiile asumate prin contractul de finanțare până la data prevăzută pentru finalizarea investiției.

“Autoritatea de Management din cadrul Agenției de Dezvoltare Regională Nord-Vest urmărește cu atenție ritmul de implementare a tuturor proiectelor, cu scopul de a sesiza din timp potențialele blocaje. Obiectivul nostru este să adoptăm rapid soluțiile adecvate pentru a menține situația sub control și pentru a atinge un nivel cât mai ridicat al absorbției fondurilor, în ciuda riscurilor inerente procesului de implementare”, a conchis Marcel Boloș, director general ADR Nord-Vest.



Federația Patronatelor Societăților din Construcții

Autoritățile contractante, care au interpretat eronat legea, au generat probleme extrem de serioase constructorilor



Adriana Iftime, director general al Federației Patronatelor Societăților din Construcții (FPSC)

Schimbarea condițiilor contractuale în timpul derulării contractului, prin reducerea avansului de la 70 % la 30 %, reprezintă o situație deosebit de gravă pentru constructori, atrage atenția Adriana Iftime, director general al Federației Patronatelor Societăților din Construcții (FPSC).

Autoritățile contractante, care au atribuit contracte cu un avans de 70 %, interpretând eronat legea, își vor putea rezolva, probabil, dificultățile create, însă au generat probleme extrem de serioase pentru constructorii implicați în aceste proiecte.

Se ridică, în mod firesc, întrebarea: cine îl despăgubește pe constructorul care, în baza contractului semnat și a ordinului de începere a lucrărilor, a realizat deja aprovizionarea

cu materiale, a închiriat utilaje și, eventual, și-a adus forță de muncă din Asia?

Gravitatea situației depinde în mare măsură de stadiul de derulare a proiectelor contractate. Impactul este mai greu sau mai ușor de suportat în funcție de stadiul fizic al lucrărilor.

În cazul în care contractul este reziliat și licitația este relansată, cu clauze contractuale ce prevăd un avans de maximum 30 %, nu există nicio garanție că același constructor va câștiga din nou contractul.

În același timp, reluarea procedurii înseamnă o pierdere de timp extrem de prețios, în condițiile în care există o presiune considerabilă pentru finalizarea la termen a proiectelor finanțate din fonduri europene. ■